

Jaunimo reikalų departamentas
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Jaunimo politika Lietuvoje

Jaunimo reikalų departamentas
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Jaunimo politika Lietuvoje

Vilnius
2010

Turinys

Jaunimo politikos samprata	3
Jaunimo politikos teisinis reglamentavimas	4
Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu	14
LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisija	14
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	15
Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	16
Jaunimo reikalų taryba	16
Lietuvos jaunimo organizacijų taryba	16
Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra	17
Jaunimo reikalų koordinatoriai	17
Jaunimo organizacijos	17
Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas vietos lygmeniu	18
Integruota jaunimo politika	20
Jaunimo organizacijos	21
Jaunimo centrai	23
Atvirų jaunimo centrų veiklos principai	24
Atvirų jaunimo centrų privalumai	25
Tarptautinis bendradarbiavimas	26
Informacijos analizė ir tyrimai	27

Jaunimo politikos samprata

Jaunimo politiką galima apibūdinti kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. Priimta kalbėti apie paramos struktūras (socializacijos laukus), subsidiariai papildančias paties asmens ir šeimos pastangas, padedant parengti jauną asmenį savarankiškam gyvenimui. Šias struktūras galima skirstyti į informalias (draugai, bendraamžiai), neformalias (bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos, jaunimo veiklos sistema), formalias (mokyklos, universitetai) ir komercines (telekomunikacijos, bankai, pramogų ir laisvalaikio industrija).

Šiuolaikinė jaunimo politika plėtojama dviem pagrindinėmis kryptimis:

- *jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse* – švietimas ir mokslas, kultūra, sportas, darbas ir užimtumas, būstas, sveikata ir kt.;
- *jaunimo veiklos plėtra (youth work)* – t. y. neformalusis jaunimo ugdymas (-is), kuriuo siekiama sudaryti sąlygas jauniems asmenims mokytis iš patirties ir eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda). Jaunimo veikla „pasiekia“ jaunus žmones jų laisvalaikio metu, kai jie yra „ne šeimoje“, „ne pamokose / paskaitose“ ir „ne darbe“. Šiame lauke dirba jaunimo darbuotojai, ugdomi jaunimo lyderiai, telkiasi jaunimo iniciatyvos, kuriami ir vykdomi pilietiniai, kultūriniai, socialiniai projektai. Geriausiai savarankiškumą ir dalyvavimą (priimant sprendimus) užtikrinančios institucijos – nevyriausybinės (jaunimo) organizacijos, vietos ir religinės bendruomenės, neformaliosios jaunimo grupės. Neformalųjį jaunimo ugdymą gali (ir turi) vykdyti valdžios įsteigtos neformaliojo švietimo ir kultūros įstaigos, pvz., savivaldybių jaunimo laisvalaikio centrai, jaunimo centrai, sporto centrai, kultūros centrai seniūnijose. Svarbus neformaliojo ugdymo (pilietinio, demokratinio) laukas – moksleivių savivalda mokyklose.

Pagal Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) 4 straipsnį, „*jaunimo politika* – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms“.

Jaunimo politika – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms.

Jaunimo politikos teisinis reglamentavimas

Palankus ir aiškus teisinis reglamentavimas yra būtina sąlyga sėkmingai jaunimo politikos plėtrai. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, savo veiklą atkūrė iki karo Lietuvoje veikusios jaunimo organizacijos (skautai, ateitininkai, jaun lietuviai, gediminaičiai, šauliai), tarptautinių organizacijų įsteigti padaliniai, kūrėsi naujos jaunimo organizacijos. 1992 m. dalies organizacijų pastangomis buvo įkurta Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT), kurios pagrindinis tikslas – sujungti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas. LiJOT ėmė intensyviai bendrauti su panašiomis užsienio organizacijomis, sėmėsi patirties Europos jaunimo politikos struktūrose, ėmėsi atstovauti Lietuvos jaunimo organizacijų interesams.

Pirmasis teisės aktas – „Valstybinė jaunimo politikos koncepcija“ (Žin., 1996, Nr. 65-1537), pateiktas LiJOT Seimui ir nubrėžiantis modernios jaunimo politikos gaires Lietuvoje, buvo priimtas 1996 metais. Priimtoje koncepcijoje buvo apibrėžti jaunimo politikos tikslai, principai, įvardyta už jos įgyvendinimą atsakinga struktūra – Valstybinė jaunimo reikalų taryba (toliau – VJRT), numatytas koncepcijos įgyvendinimo finansavimo šaltinis – Valstybinis jaunimo fondas. Valstybinei jaunimo reikalų tarybai, sudarytai iš atskirų ministerijų pareigūnų ir nevyriausybinų jaunimo organizacijų deleguotų atstovų, buvo pavestas tarpžinybinis atskirų ministerijų politikos jaunimo klausimais (apibrėžtais koncepcijoje) koordinavimas ir jaunimo veiklos (jaunimo neformaliojo ugdymo) plėtojimas.

1998 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos įgyvendinimo *2000–2001 m. programą „Jaunimas Lietuvai“*. Programoje buvo išskirti septyni skyriai: pilietiškumo ugdymas, dalyvavimas kultūros ir sporto gyvenime, asmenybės tobulėjimas mokymosi procese, savižudybių, nusikalstamumo, narkomanijos, alkoholizmo, prostitucijos ir AIDS prevencija, pagalba psichinį ir fizinį smurtą patyrusiems asmenims, pagalba nusikaltimus ir kitokius teisės aktų pažeidimus padariusiems asmenims, privalomoji karinė tarnyba.

Valstybinė jaunimo politikos koncepcija ilgą laiką buvo pagrindinis teisės aktas, reguliuojantis jaunimo politikos raidą Lietuvoje.

2003 m. patvirtintas dar 2001 m. inicijuotas Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238). Jaunimo politikos pagrindų įstatymas pirmą kartą įtvirtino jaunimo organizacijų bei jaunimo organizacijų tarybų sąvokas ir pripažino jų svarbą ir indėlį į jauno žmogaus asmenybės ugdymą; įvardytos atsakingos nacionalinio (VJRT) ir vietinio lygmens institucijos, įtvirtintas savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, jaunimo reikalų tarybų, jaunimo organizacijų tarybų vaidmuo.

Didelę įtaką savivaldybių jaunimo politikos raidai turėjo Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. rugsėjo 24 d. priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7, 8 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. IX-1095

(Žin., 2002, Nr. 96-4171), kur buvo įtvirtinta, kad *vaikų ir jaunimo teisių apsauga tapo valstybės (perduotos savivaldybėms) funkcija*. Praktiškai tai reiškė, kad 2003 metais visose savivaldybėse turėjo būti kuriamos jaunimo reikalų koordinatorių pareigybės, kurios išlaikomos iš valstybės biudžeto. Jaunimo reikalų koordinatoriams numatytos pagrindinės funkcijos – padėti savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką.

2004–2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (Žin., 2005, Nr. 40-1290) pirmą kartą atskira dalimi buvo įtrauktas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, jaunimo politikos srityje buvo tobulinama ir pildoma teisinė bazė.

Įgyvendinant LRV programos nuostatą „skatinti jaunimo organizacijų susitelkimą, padedantį ugdyti pilietiškumą, spręsti jaunimo problemas karo prievolės atlikimo, švietimo ir mokslo, užimtumo ir apsirūpinimo būstu, laisvalaikio ir kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos, sporto, nusikalstamumo prevencijos ir kitose srityse. Skatinti asocijuotų jaunimo struktūrų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų sąveiką su vietos savivalda ir kaimo bendruomenėmis“:

- 2005 m. pabaigoje priimtos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pataisos (Žin., 2005, Nr. 144-5238), kuriose numatyta VJRT pertvarkyti į Jaunimo reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas) ir prie jo sudaryti Jaunimo reikalų tarybą, atliekančią patariamąją funkciją.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimu Nr. 898 (Žin., 2007, Nr. 95-3825) buvo patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programa, kurios tikslas – sudaryti sąlygas plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse.

Įgyvendinant LRV programos nuostatą „stiprinti jaunimo verslumo ugdymą. Siekti, kad kuo daugiau jaunų žmonių turėtų sąlygas pradėti savo verslą“, buvo parengta ir patvirtinta Nacionalinė jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo 2008–2012 m. programa (Žin., 2008, Nr. 46-1728), kurios tikslas – sukurti nuoseklią, efektyviai veikiančią jaunimo atsakingo verslumo ugdymo sistemą.

Įgyvendinant Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programą, buvo patvirtinta daugybė teisės aktų jaunimo politikos srityje:

- Reglamentuojant savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“ (Žin., 2008, Nr. 29-1042) patvirtintas pavyzdinis savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymas, kuriame įvardyta savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus paskirtis, specialieji reikalavimai, pagrindinės funkcijos bei atsakomybė.
- Jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. A1-157 (Žin., 2008, Nr. 60-2273). Šis aprašas reguliuoja jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo tikslą, uždavinius, principus, jo organizavimą, vykdymą ir atsiskaitymą.

- Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipiniai nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. A1-4 „Dėl Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipinių nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 6-201).
- Atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių koncepcija patvirtinta Jaunimo reikalų departamento direktoriaus 2010 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 2V-38-(1.4).

Plėtojant jaunimo politiką savivaldybėse, pasibaigus Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. A1-234 (Žin., 2010, Nr. 70-3476) patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programa. Šios programos paskirtis – plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse: skatinti jaunimo organizacijų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų ryšį su savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, tobulinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, gerinti savivaldybių institucijų jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo veiklą, tobulinti su jaunimu dirbančių specialistų bei savanorių kvalifikaciją, įdiegti ir koordinuoti jaunimo padėties stebėsenos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo sistemą.

2008–2012 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje (Žin., 2009, Nr. 33-1268) numatytas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, 2010 m. gruodžio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų plėtros programą (Žin., 2010, Nr. 142-7299), kurioje numatyti šie tikslai:

- užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą;
- ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką, brandžią, kultūringą ir kūrybingą jauno žmogaus, gebančio būti aktyvia įvairialypės visuomenės dalimi, asmenybę;
- išplėtoti ir koordinuoti darbo su jaunimu sistemą ir užtikrinti jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtrą;
- sudaryti palankias sąlygas nuosekliai ir kokybiškai jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai, siekiant aktyvesnio jaunimo į(si)traukimo į organizuotą veiklą;
- užtikrinti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką.

Įstatymas skelbtas: Žin., 2003, Nr. 119-5406
Neoficialus įstatymo tekstas

LIETUVOS RESPUBLIKOS JAUNIMO POLITIKOS PAGRINDŲ

ĮSTATYMAS

2003 m. gruodžio 4 d. Nr. IX-1871

Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis Įstatymas nustato jaunimo politikos įgyvendinimo principus, jaunimo politikos įgyvendinimo sritis, jaunimo politikos įgyvendinimo organizavimą ir valdymą.

2 straipsnis. Pagrindinės šio Įstatymo sąvokos

1. **Jaunas žmogus** – asmuo nuo 14 iki 29 metų.
2. **Jaunimo iniciatyva** – jaunimo veikla, skirta jaunimo poreikiams tenkinti.

3 dalies redakcija iki 2006 m. sausio 1 d.:

3. **Jaunimo organizacija** – įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruota visuomeninė organizacija ar asociacija, kurioje ne mažiau kaip 2/3 narių sudaro jauni žmonės ar visuomeninės jaunimo organizacijos ar asociacijos.

3 dalies redakcija nuo 2006 m. sausio 1 d.:

3. **Jaunimo organizacija** – įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruota asociacija:

- 1) kurioje ne mažiau kaip 2/3 narių yra jauni žmonės ir (ar)
- 2) į kurią įeina ne mažiau kaip 2/3 asociacijų, kurių kiekvienos ne mažiau kaip 2/3 narių yra jauni žmonės.

4. **Jaunimo politika** – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuotis jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms.

5. **Jaunimo projektas** – tikslinė jaunų žmonių grupės ar jaunimo organizacijos veikla, kuri yra apibrėžta pasirengimo ir įgyvendinimo terminais, tikslais, finansavimo šaltiniais, autoriais ir įgyvendintojais.

6 dalies redakcija iki 2006 m. sausio 1 d.:

6. **Nacionalinė jaunimo organizacijų taryba** – jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas – vienyti Lietuvos jaunimo organizacijas ir joms atstovauti.

6 dalies redakcija nuo 2006 m. sausio 1 d.:

6. **Lietuvos jaunimo organizacijų taryba** – jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas – vienyti Lietuvos jaunimo organizacijas ir joms atstovauti.

7. Regioninė jaunimo organizacijų taryba – jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas – vienyti Lietuvos Respublikos teritorijos administraciniame vienetė veikiančias jaunimo organizacijas ir joms atstovauti.

8. Su jaunimu dirbanti organizacija – viešasis juridinis asmuo, kurio vienas iš tikslų – į jaunimą orientuota ir jaunimo poreikius tenkinanti veikla.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-413, 2005-11-22, Žin., 2005, Nr. 144-5238 (2005-12-10)

3 straipsnis. Jaunimo politikos įgyvendinimo principai

Pagrindiniai jaunimo politikos įgyvendinimo principai yra šie:

1) pariteto – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos yra atstovaujamos po lygiai;

2) subsidiarumo – sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi;

3) tarpžinybinio koordinavimo – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, spręsdamos su jaunimu susijusius klausimus, bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje;

4) dalyvavimo – su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant ir derinant su jaunimu ar jaunimo organizacijų atstovais;

5) informavimo – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos informuoja jaunimą jam aktualiais klausimais priimtina ir prieinama forma;

6) savarankiškumo – jaunimas pats renkasi veiklos sritį, formuoja jos tikslus, aktyviai joje dalyvauja ir atsako už tikslų įvykdymą;

7) savanoriškumo – jaunimas dalyvauja pasirinktoje jaunimo veiklos srityje savo noru ir niekieno neverčiamas;

8) savivaldos – jaunimas savo veikloje nustato šios veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą, atsakomybę ir įvertinimą;

9) bendravimo ir bendradarbiavimo – Lietuvos jaunimo organizacijos bendrauja ir bendradarbiauja su Lietuvos ir užsienio jaunimo organizacijomis, valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis.

4 straipsnis. Jaunimo politikos įgyvendinimo sritys

Jaunimo politika įgyvendinama Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytais sąlygomis šiose srityse:

1) pilietiškumo ugdymo ir karo prievolės atlikimo;

2) švietimo, mokymo, mokslo, studijų ir ugdymo;

3) neformaliojo ugdymo;

4) darbo ir užimtumo;

5) apsirūpinimo būstu;

6) laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros;

7) socialinės ir sveikatos apsaugos;

8) sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto;

9 punkto redakcija iki 2006 m. sausio 1 d.:

9) narkomanijos ir kitų priklausomybės formų;

9 punkto redakcija nuo 2006 m. sausio 1 d.:

9) narkomanijos ir kitų priklausomybės formų prevencijos;

10) nusikalstamumo prevencijos;

11) kitose įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytose srityse.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-413, 2005-11-22, *Žin.*, 2005, Nr. 144-5238 (2005-12-10)

5 straipsnio redakcija iki 2006 m. sausio 1 d.:

5 straipsnis. Bendrosios jaunimo teisių nuostatos

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytais sąlygomis jauno žmogaus tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, visuomeninės organizacijos, kiti fiziniai ir juridiniai asmenys turi laikytis šių nuostatų:

1) sudaryti sąlygas jaunam žmogui naudotis visomis Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytais jaunimo teisėmis bei laisvėmis;

2) užtikrinti, kad kiekvienas jaunas žmogus turėtų lygias su kitais jaunais žmonėmis teises ir nebūtų diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą lyties, amžiaus, tautybės, rasės, kalbos, tikėjimo, pažiūrų, socialinės, turtinės, šeiminės padėties, sveikatos būklės ar kokių nors kitų aplinkybių;

3) sudaryti sąlygas jaunam žmogui turėti tinkamą socialinę aplinką;

4) sudaryti sąlygas kiekvienam jaunam žmogui visapusiškai ugdytis ir realizuoti save, taip pat pasirinkti jam priimtinausią dalyvavimo visuomenėje formą.

5 straipsnio redakcija nuo 2006 m. sausio 1 d.:

5 straipsnis. Bendrosios jaunimo teisių nuostatos

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytais sąlygomis jauno žmogaus tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, asociacijos, kiti fiziniai ir juridiniai asmenys turi laikytis šių nuostatų:

1) sudaryti sąlygas jaunam žmogui naudotis visomis Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse, įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytais jaunimo teisėmis bei laisvėmis;

2) užtikrinti, kad kiekvienas jaunas žmogus turėtų lygias su kitais jaunais žmonėmis teises ir nebūtų diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą lyties, amžiaus, tautybės, rasės, kalbos, tikėjimo, pažiūrų, socialinės, turtinės, šeiminės padėties, sveikatos būklės ar kokių nors kitų aplinkybių;

3) sudaryti sąlygas jaunam žmogui turėti tinkamą socialinę aplinką;

4) sudaryti sąlygas kiekvienam jaunam žmogui visapusiškai ugdytis ir realizuoti save, taip pat pasirinkti priimtinausią dalyvavimo visuomenėje formą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-413, 2005-11-22, *Žin.*, 2005, Nr. 144-5238 (2005-12-10)

ANTRASIS SKIRSNIS

JAUNIMO POLITIKOS ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS

6 straipsnio redakcija iki 2006 m. sausio 1 d.:

6 straipsnis. Jaunimo politiką įgyvendinančios valstybės ir savivaldybės institucijos ir įstaigos

Jaunimo politiką įgyvendina šios valstybės ir savivaldybės institucijos ir įstaigos:

- 1) Vyriausybė, ministerijos, Vyriausybės įstaigos ir institucijos;
- 2) Valstybinė jaunimo reikalų taryba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės;
- 3) savivaldybių institucijos.

6 straipsnio redakcija nuo 2006 m. sausio 1 d.:

6 straipsnis. Jaunimo politiką įgyvendinančios institucijos ir įstaigos

Jaunimo politiką pagal kompetenciją įgyvendina Vyriausybė, ministerijos, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas), kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-413, 2005-11-22, Žin., 2005, Nr. 144-5238 (2005-12-10)

7 straipsnio redakcija iki 2006 m. sausio 1 d.:

7 straipsnis. Valstybinė jaunimo reikalų taryba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

1. Valstybinė jaunimo reikalų taryba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės yra Vyriausybei atskaitinga institucija, atliekanti įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas funkcijas.

2. Valstybinė jaunimo reikalų taryba savo veikoje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, įstatymais, Valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatais ir kitais teisės aktais.

3. Valstybinė jaunimo reikalų taryba sudaroma pariteto principu iš valstybės institucijų atstovų ir jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į Valstybinę jaunimo reikalų tarybą deleguoja Nacionalinė jaunimo organizacijų taryba.

4. Valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatus ir sudėtį tvirtina Vyriausybė.

5. Valstybinė jaunimo reikalų taryba yra juridinis asmuo. Ji turi sąskaitą banke ir antspaudą su valstybės herbu bei savo pavadinimu.

6. Už savo veiklą Valstybinė jaunimo reikalų taryba atsiskaito Vyriausybei Valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatuose nustatyta tvarka.

7. Valstybinės jaunimo reikalų tarybos sprendimus vykdo sekretoriatas. Sekretoriatą sudaro valstybės tarnautojai ir dirbantys pagal darbo sutartis darbuotojai.

7 straipsnio redakcija nuo 2006 m. sausio 1 d.:

7 straipsnis. Jaunimo reikalų departamentas

1. Jaunimo reikalų departamentas rengia ir įgyvendina valstybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoja jaunimo ir jaunimo organizacijų būklę Lietuvoje, koordinuoja valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, vykdo kitą veiklą, susijusią su jaunimu ir jaunimo organizacijomis.

2. Jaunimo reikalų departamentas yra viešasis juridinis asmuo, turintis sąskaitą banke ir antspaudą su Lietuvos valstybės herbu ir savo pavadinimu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-413, 2005-11-22, Žin., 2005, Nr. 144-5238 (2005-12-10)

Įstatymas papildomas 7⁽¹⁾ straipsniu nuo 2006 m. sausio 1 d.:

7⁽¹⁾ straipsnis. Jaunimo reikalų taryba

1. Prie Jaunimo reikalų departamento iš valstybės institucijų, įstaigų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų lygiateisės partnerys-

tės pagrindu sudaroma visuomeniniais pagrindais veikianti Jaunimo reikalų taryba. Jaunimo reikalų tarybos sudėtį ir jos nuostatus socialinės apsaugos ir darbo ministro teikimu tvirtina Vyriausybė.

2. Jaunimo reikalų taryba nagrinėja svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikia pasiūlymus Jaunimo reikalų departamentui dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. X-413, 2005-11-22, *Žin.*, 2005, Nr. 144-5238 (2005-12-10)

8 straipsnis. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas savivaldybėse

1. Savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką.

2. Savivaldybės institucijoms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius. Jis yra valstybės tarnautojas.

3. Savivaldybės tarybos sprendimu gali būti sudaroma nuolatinė (tarybos kadencijos laikotarpiui) ar laikinoji (atskiriems klausimams nagrinėti) savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus tvirtina savivaldybės taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba sudaroma pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą deleguoja regioninė jaunimo organizacijų taryba.

TREČIASIS SKIRSNIS JAUNIMO ORGANIZACIJOS

9 straipsnis. Jaunimo organizacijų funkcijos

Jaunimo organizacijos atlieka šias funkcijas:

- 1) tenkina ir įgyvendina bendrus jaunimo ar atskirų jaunimo grupių poreikius bei interesus;
- 2) ugdo jaunų žmonių pilietiškumą ir pagarbą šeimai;
- 3) vykdo jaunų žmonių neformalųjį ugdymą;
- 4) organizuoja jaunų žmonių užimtumą, sportą, turizmą, kultūrinę bei profesinę veiklą;
- 5) skatina jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą;
- 6) propaguoja savanorišką jaunimo darbą;
- 7) užsiima kita veikla, kuri neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos tarptautinėms sutartims, įstatymams ir kitiems teisės aktams.

10 straipsnio redakcija iki 2006 m. sausio 1 d.:

10 straipsnis. Nacionalinė ir regioninės jaunimo organizacijų tarybos

1. Nacionalinė ir regioninės jaunimo organizacijų tarybos koordinuoja jaunimo organizacijų vienijimąsi bendradarbiavimo, keitimosi informacija, organizacijų galimybių stiprinimo, pozityvaus požiūrio į visuomeninę veiklą formavimo srityse.

2. Nacionalinės ir regioninių jaunimo organizacijų tarybų veiklos tikslai:

- 1) skatinti pozityvias jaunimo iniciatyvas;
- 2) skatinti jaunimo savitarpio supratimą ir bendradarbiavimą;
- 3) skatinti visuomenei ir valstybei naudingą jaunimo veiklą;
- 4) inicijuoti bei skatinti aktyvų jaunimo dalyvavimą visuomeniniame ir pilietiniame gyvenime;

5) atstovauti jaunimo interesams valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, santykiuose su kitais fiziniiais ir juridiniais asmenimis.

10 straipsnio redakcija nuo 2006 m. sausio 1 d.:

10 straipsnis. Lietuvos ir regioninės jaunimo organizacijų tarybos

1. Lietuvos ir regioninės jaunimo organizacijų tarybos koordinuoja jaunimo organizacijų vienijimąsi bendradarbiavimo, keitimosi informacija, organizacijų galimybių stiprinimo, pozityvaus požiūrio į visuomeninę veiklą formavimo srityse.

2. Lietuvos ir regioninių jaunimo organizacijų tarybų veiklos tikslai:

1) skatinti pozityvias jaunimo iniciatyvas;

2) skatinti jaunimo savitarpio supratimą ir bendradarbiavimą;

3) skatinti visuomenei ir valstybei naudingą jaunimo veiklą;

4) inicijuoti bei skatinti aktyvų jaunimo dalyvavimą visuomeniniame ir pilietiniame gyvenime;

5) atstovauti jaunimo interesams valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, santykiuose su kitais fiziniiais ir juridiniais asmenimis;

6) skatinti jaunimo organizacijų plėtrą regionuose.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-413, 2005-11-22, Žin., 2005, Nr. 144-5238 (2005-12-10)

**KETVIRTASIS SKIRSNIS
JAUNIMAS IR UGDYMAS**

11 straipsnis. Jaunimo neformalusis ugdymas

1. Jaunimo neformaliojo ugdymo paskirtis – ugdyti sąmoningą asmenybę, sugebančią atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime, taip pat plėtoti jauno žmogaus socialines kompetencijas.

2. Jaunimo neformalųjį ugdymą vykdo jaunimo organizacijos, kiti fiziniai ar juridiniai asmenys.

3. Jaunimo neformaliojo ugdymo programos ir projektai turi atitikti jaunimo politikos įgyvendinimo principus.

12 straipsnis. Savivalda formaliojo švietimo institucijose

Įstatymų nustatyta tvarka veikiančios formaliojo švietimo institucijos turi sudaryti sąlygas veikti mokinių ir studentų savivaldos institucijoms bei užtikrinti galimybę joms dalyvauti priimant su formaliuoju švietimu susijusius sprendimus.

**PENKTASIS SKIRSNIS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

13 straipsnio redakcija iki 2006 m. sausio 1 d.:

13 straipsnis. Įstatymo vykdymo kontrolė ir priežiūra

Šio Įstatymo kontrolę ir priežiūrą atlieka Vyriausybės įgaliota institucija.

13 straipsnio redakcija nuo 2006 m. sausio 1 d.:

13 straipsnis. Įstatymo vykdymo kontrolė ir priežiūra

Šio Įstatymo vykdymo kontrolę ir priežiūrą atlieka Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-413, 2005-11-22, Žin., 2005, Nr. 144-5238 (2005-12-10)

14 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei

Pasiūlyti Vyriausybei priimti teisės aktus, būtinus šiam Įstatymui įgyvendinti.

15 straipsnis. Seimo nutarimo pripažinimas netekusiu galios

Įsigaliojus šiam Įstatymui, pripažinti netekusiais galios:

- 1) Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. birželio 27 d. nutarimą Nr. I-1413 „Dėl Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos“ (Žin., 1996, Nr. 65-1537);
- 2) Lietuvos Respublikos Seimo 1997 m. birželio 26 d. nutarimą Nr. VIII-338 „Dėl Seimo nutarimo „Dėl Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos“ priedėlio pakeitimo“ (Žin., 1997, Nr. 65-1559).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ROLANDAS PAKSAS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. X-413, 2005-11-22, Žin., 2005, Nr. 144-5238 (2005-12-10)

JAUNIMO POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO 2, 4, 5, 6, 7, 10, 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 7(1) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2006 m. sausio 1 d.

*** Pabaiga ***

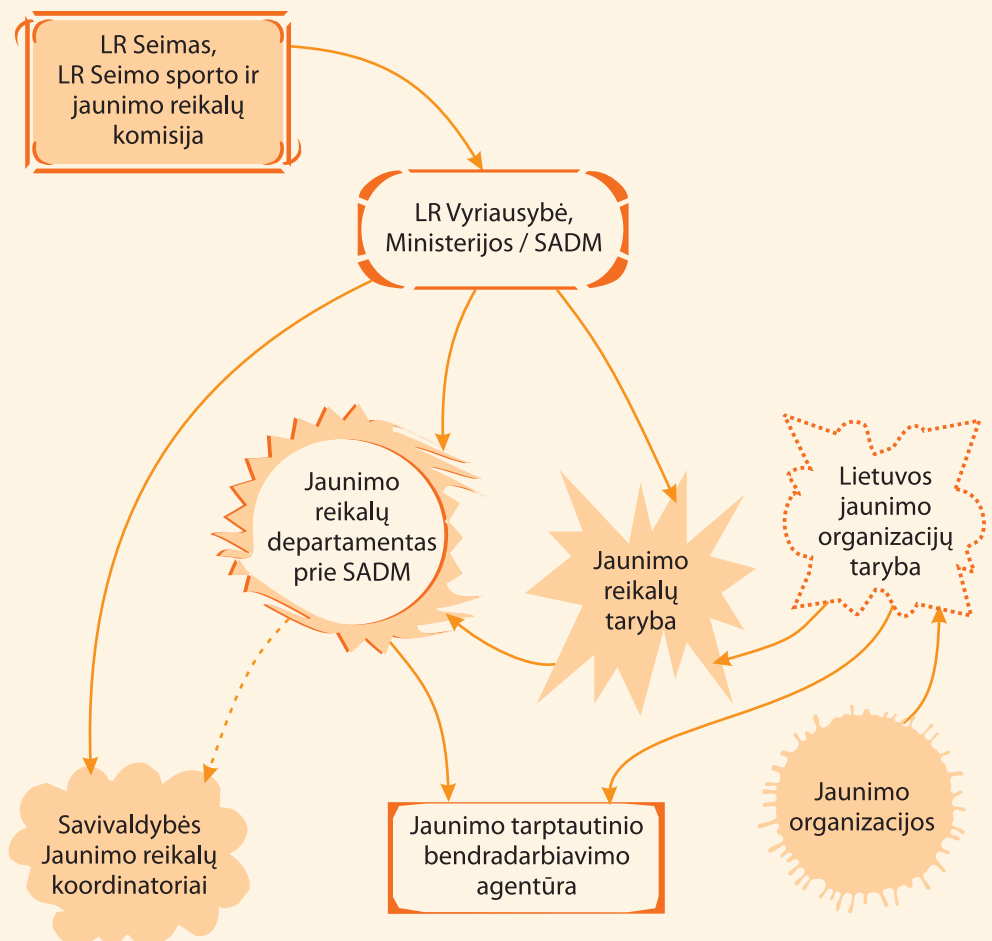
Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2005-12-15)

autrap@lrs.lt

Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu

Jaunimo politikos struktūrų veiklą Lietuvoje reglamentuoja Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238). Šiame įstatyme įtvirtintos pagrindinės jaunimo politikos sąvokos, nustatomi šios politikos įgyvendinimo principai, apibrėžiamos jaunimo politikos sritys. Itin svarbi įstatymo dalis – jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų įtvirtinimas nacionaliniame ir savivaldybių lygmenyje.

JAUNIMO POLITIKOS MODELIS

1 pav. Jaunimo politikos valdymo modelis

Jaunimo ir sporto reikalų komisija – Seimo statuto nustatyta tvarka pagal Seimo frakcijų proporcinio atstovavimo principą sudaroma komisija, kuri rūpinasi jaunimo teisėmis, jaunimo politikos įgyvendinimu, vykdo parlamentinę kontrolę, išklauso ministerijų ir kitų valstybės institucijų, dirbančių jaunimo ir sporto srityje, pranešimus bei įvertina gautą informaciją.

LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisija

Jaunimo ir sporto reikalų komisija (toliau – Komisija) rūpinasi jaunimo teisėmis, Valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimu, teikia pasiūlymus dėl jos tikslų įgyvendinimo, vykdo parlamentinę kontrolę, išklauso ministerijų ir kitų valstybės institucijų (Jaunimo reikalų departamento, Kūno kultūros ir sporto departamento) pranešimus bei įvertina gautą informaciją. Komisija sudaroma Seimo statuto nustatyta tvarka pagal Seimo frakcijų proporcinio

atstovavimo principą. Komisija vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Seimo statutu, kitais teisės norminiais aktais ir Seimo nutarimu patvirtintais nuostatais.

Komisijos uždaviniai:

- 1) rūpintis valstybės jaunimo politikos formavimu ir įgyvendinimu;
- 2) rūpintis valstybės sporto politikos formavimu ir įgyvendinimu.

Komisija, vykdydama uždavinius:

1) nagrinėja jaunimo švietimo, mokymo, mokslo, studijų, ugdymo, neformaliojo ugdymo, savivaldybių darbo su jaunimu, socialinius ir jaunimo sveikatos apsaugos klausimus;

2) nagrinėja šaukiamojo amžiaus jaunimo problemas ir kaimo jaunimo problemas;

3) nagrinėja narkomanijos ir kitų priklausomybės formų, nusikalstamumo prevencijos tarp jaunimo klausimus;

4) nagrinėja jaunimo darbo ir užimtumo, apsirūpinimo būstu, jaunų šeimų problemas;

5) nagrinėja prioritetines kūno kultūros ir sporto plėtojimo kryptis, jų finansavimo galimybes ir atsakingų institucijų bei organizacijų veiklą ir veiklos rezultatus;

6) nagrinėja moksleivių, studentų, karių, kitų gyventojų sluoksnių fizinio parengimo veiksmingumą, siūlo jo gerinimo būdus;

7) nagrinėja studentų sporto klubų, aukštųjų mokyklų sporto bazių plėtros klausimus;

8) teikia siūlymus kūno kultūros ir sporto specialistų rengimo, jų kvalifikacijos tobulinimo, materialinės sporto bazės kūrimo, tarptautinio bendradarbiavimo jaunimo ir sporto srityse ir kitais klausimais;

9) palaiko ryšius su kitų šalių parlamentinėmis jaunimo ir sporto reikalų institucijomis, Lietuvos ir užsienio jaunimo ir sporto visuomeninėmis organizacijomis;

10) teikia pasiūlymus Seimui, Vyriausybei ir kitoms institucijoms dėl teisės aktų, reglamentuojančių jaunimo ir sporto reikalus, priėmimo ir tobulinimo;

11) analizuoja jaunimo ir sporto reikalus reglamentuojančių teisės norminių aktų būklę, taip pat ar šie aktai atitinka įstatymų reikalavimus.

Daugiau informacijos apie Komisiją galite rasti www.lrs.lt

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Lietuvoje Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su jai pavaldžiomis institucijomis, savivaldybėmis, socialiniais partneriais, nevyriausybinėmis organizacijomis ir kitomis suinteresuotomis institucijomis įgyvendina kiekvienam žmogui svarbią funkciją – jo darbo ir socialinę apsaugą.

Ministerija savo misiją vykdo, siekdama svarbiausių strateginių tikslų:

- subalansuoti darbo rinką, didinti jos lankstumą ir saugumą, gerinti darbuotojų kvalifikaciją ir gebėjimus prisitaikyti prie pokyčių rinkoje;
- formuoti šeimai palankią aplinką, efektyvią socialinę apsaugą ir aktyvų bendruomenių dalyvavimą socialinėje veikloje, užtikrinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialinę integraciją.

Ministerijos Šeimos gerovės departamente veikia Vaikų ir jaunimo skyrius, kurio funkcijos, susijusios su jaunimo politika, yra šios: koordinuoti jaunimo

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija formuoja valstybės politiką šiose srityse: darbo, socialinio draudimo, socialinės paramos, šeimos ir jaunimo, socialinės integracijos bei bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų plėtros; taip pat organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą.

Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos – valstybės institucija, rengianti ir įgyvendinanti valstybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuojanti jaunimo, jaunimo organizacijų ir su jaunimu dirbančių organizacijų būklę Lietuvoje, koordinuojanti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje.

Jaunimo reikalų taryba – prie Jaunimo reikalų departamentu visuomeniniais pagrindais veikianti kolegiali patariamoji institucija, sudaroma lygiateisės partnerystės pagrindu iš valstybės institucijų, įstaigų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų.

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba – nevyriausybė jaunimo organizacija Lietuvoje, vienijanti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas.

politikos įgyvendinimą, vykdyti nacionalinius bei tarptautinius įsipareigojimus jaunimo politikos srityje; įgyvendinti skyriaus kompetencijai priskirtas priemonės, susijusias su Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir Jungtinių Tautų Organizacijos vykdoma politika vaiko teisių apsaugos ir jaunimo srityje; koordinuoti valstybinės (perduotos savivaldybėms) vaikų ir jaunimo teisių apsaugos funkcijos įgyvendinimą.

Daugiau informacijos apie Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją galite rasti www.socmin.lt

Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Jaunimo reikalų departamentas įkurtas 2006 m. rugpjūčio 15 d. pertvarkius Valstybinę jaunimo reikalų tarybą (VJRT), veikusią nuo 1996 m. (2006 m. balandžio 5 d. LRV nutarimas Nr. 329).

Jaunimo reikalų departamentas yra viena iš pagrindinių jaunimo politikos srityje veikiančių institucijų. Jaunimo reikalų departamentas rengia ir įgyvendina valstybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoja jaunimo ir jaunimo organizacijų būklę Lietuvoje, koordinuoja valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, vykdo kitą veiklą, susijusią su jaunimu ir jaunimo organizacijomis, su jaunimu dirbančiomis organizacijomis.

Jaunimo reikalų departamentas įgyvendina valstybės jaunimo politikos tikslus naudodamas priemones, stiprinančias jaunimo motyvaciją ir galimybes įsigyti išsilavinimą, gauti darbą ir įsitraukti į aktyvų visuomeninį gyvenimą, dalyvauja sprendžiant jaunimo problemas, plėtoja neformalųjį ugdymą bei kontroliuoja jaunimo socializacijos procesus.

Daugiau informacijos apie Jaunimo reikalų departamentą galite rasti www.jrd.lt

Jaunimo reikalų taryba

Jaunimo reikalų taryba (toliau – JRT) yra prie Jaunimo reikalų departamento visuomeniniais pagrindais veikianti kolegiali patariamoji institucija, sudaroma lygiateisės partnerystės pagrindu iš valstybės institucijų, įstaigų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų. JRT sudaro 12 narių: 6 valstybinių institucijų ir įstaigų atstovai ir 6 jaunimo organizacijų atstovai, kuriuos deleguoja Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT).

JRT uždavinys – nagrinėti svarbiausiuosius jaunimo politikos klausimus ir teikti Jaunimo reikalų departamentui pasiūlymus dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo. JRT sprendimai Jaunimo reikalų departamentui yra patariamojo, rekomendacinio pobūdžio.

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT) – didžiausia nevyriausybė jaunimo organizacija Lietuvoje, vienijanti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas.

LiJOT gretose šiuo metu yra 62 didžiausios nacionalinės ir regioninės jaunimo organizacijos, o tai – apie 200 000 jaunų žmonių. LiJOT yra jaunimo interesams atstovaujanti ir jaunimo politiką formuojanti organizacija, Vyriausybės partnerė, formuojant Jaunimo reikalų tarybos (JRT) sudėtį. LiJOT yra aktyvi didžiausios Europoje nevyriausybinių jaunimo organizacijos – Europos jaunimo forumo – tikroji narė.

Daugiau informacijos apie LiJOT galite rasti www.lijot.lt

Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra

Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra (toliau – JTBA) yra Jaunimo reikalų departamento (tuo metu veikusios VJRT) bei LiJOT 1999 m. vasario mėn. įsteigta viešoji įstaiga, kurios tikslas – užtikrinti tarptautinio jaunimo bendradarbiavimo plėtrą bei sėkmingą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programose jaunimui. Pagrindinis JTBA tikslas yra užtikrinti tinkamą ir efektyvų Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programoje „Veiklus jaunimas“ (2007–2013 m.) per finansines subsidijas projektų įgyvendinimui ir įgyvendinamų projektų kokybės gerinimą.

Daugiau informacijos apie JTBA galite rasti www.jtba.lt

Jaunimo reikalų koordinatoriai

Jaunimo reikalų koordinatorių pareigybių steigimą kai kurios savivaldybės inicijavo dar 1998 metais, o visose savivaldybėse šios pareigybės pradėtos steigti tik 2003 m. Vyriausybei delegavus jaunimo teisių apsaugą savivaldybėms ir skyrus finansavimą pareigybių išlaikymui.

Jaunimo reikalų koordinatorius savivaldybės institucijoms padeda formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką. Jaunimo koordinatoriaus pavyzdinės funkcijos yra patvirtintos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu (2008 m. kovo 4 d., Nr. A1-68).

Daugiau informacijos galite rasti www.jrd.lt ir kiekvienos savivaldybės interneto svetainėje.

Jaunimo organizacijos

Pagal Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 2 straipsnį:

- jaunimo organizacija – įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruota asociacija, kurioje ne mažiau kaip 2/3 narių yra jauni žmonės ir (ar) į kurią įeina ne mažiau kaip 2/3 asociacijų, kurių kiekvienos ne mažiau kaip 2/3 narių yra jauni žmonės;
- su jaunimu dirbanti organizacija – viešasis juridinis asmuo, kurio vienas iš tikslų yra į jaunimą orientuota ir jaunimo poreikius tenkinanti veikla.

Daugiau informacijos apie jaunimo organizacijas galite rasti: www.jrd.lt, www.lijot.lt, www.eurodesk.lt

Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra – viešoji įstaiga, užtikrinanti tarptautinio jaunimo bendradarbiavimo plėtrą bei sėkmingą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programose jaunimui.

Jaunimo reikalų koordinatorius – savivaldybėse dirbantis specialistas, atsakingas už jaunimo teisių apsaugos funkcijos vykdymą bei dalyvaujantis formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką savivaldybėje.

Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas vietos lygmeniu

Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) 8 straipsnis reglamentuoja jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą savivaldybėse:

1. Savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką.
2. Savivaldybės institucijoms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius. Jis yra valstybės tarnautojas.
3. Savivaldybės tarybos sprendimu gali būti sudaroma nuolatinė (tarybos kadencijos laikotarpiui) ar laikinoji (atskiriems klausimams nagrinėti) savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus tvirtina savivaldybės taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba sudaroma pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą deleguoja regioninė jaunimo organizacijų taryba.

Savivaldybės taryba, savivaldybės administracija, savivaldybės institucijos. Savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką. Jaunimo politika apima skirtingas sritis: pilietiškumo ugdymo, švietimo, mokymo, mokslo, studijų ir ugdymo, neformaliojo ugdymo, darbo ir užimtumo, apsirūpinimo būstu, laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos, sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto. Tad vienaip ar kitaip už jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą yra atsakingi skirtingi savivaldybės tarybos komitetai bei savivaldybės administracijos skyriai, institucijos (švietimo įstaigos, pedagoginės-psichologinės tarnybos, darbo biržos, neformaliojo švietimo įstaigos (muzikos ir meno mokyklos, sporto centrai ir kita), jaunimo laisvalaikio centrai, kultūros centrai, muziejai, bibliotekos ir t. t.).

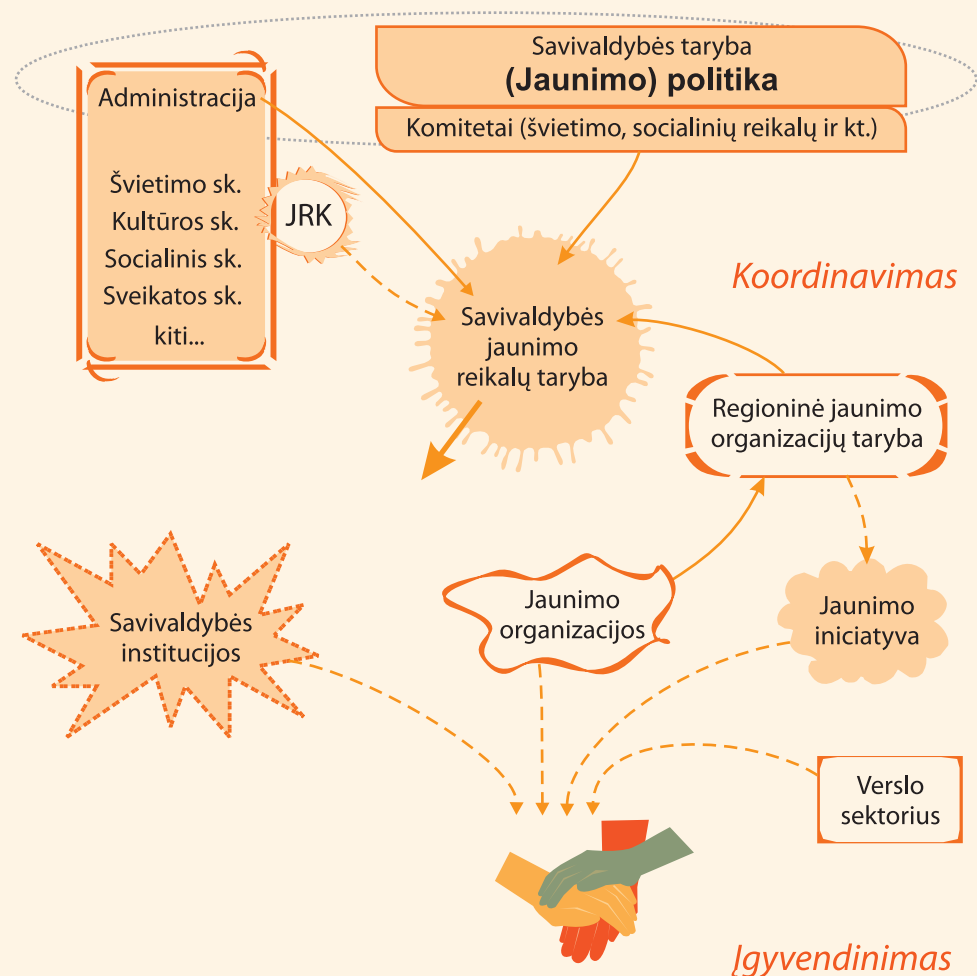
Jaunimo reikalų koordinatorius. Jaunimo reikalų koordinatorius savivaldybės institucijoms padeda formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką (pavyzdinės funkcijos yra patvirtintos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. A1-68). Jis yra tarpininkas tarp savivaldybės politikų, tarnautojų bei jaunimo. Jaunimo reikalų koordinatoriai prižiūri ir inicijuoja jaunimo politikos vykdymui reikalingas priemones, pagal poreikius vykdo jaunimo situacijos tyrimus. Siekdami tinkamai bendradarbiauti jaunimo reikalų srityje, suinteresuotoms institucijoms ir asmenims teikia informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje, bendradarbiauja su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Jaunimo reikalų departamentu ir kitomis institucijomis, jaunimo organizacijomis, neformaliosiomis jaunimo grupėmis, dalyvauja plėtojant bendradarbiavimą su užsienio šalių savivaldybėmis jaunimo politikos srityje.

Nuo 2003 metų vaikų ir jaunimo teisių apsaugai tapus valstybės deleguota funkcija savivaldybėms, visose Lietuvos savivaldybėse buvo galutinai įsteigti jaunimo reikalų koordinatorių etatai (iš viso 59). 2006 metais susikūrė Nacio-

nalinė jaunimo reikalų koordinatorių asociacija (toliau – NJRKA) – nevyriausybė Lietuvos savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorius vienijanti organizacija, kuri siekia formuoti ir išsakyti vieningą poziciją dėl jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo savivaldybėse, bendrų problemų sprendimo, taip pat didinti jaunimo reikalų koordinatorių kompetenciją ir kvalifikaciją. Daugiau informacijos apie NJRKA galite rasti www.njrka.lt

Savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba yra patariamąjį balsą turinti institucija, kurios ilgalaikis tikslas – užtikrinti jaunimo dalyvavimą sprendžiant jiems svarbius klausimus. Taryboje bendradarbiauja politikai, administracijos darbuotojai ir jaunimo (organizacijų) atstovai. Rimtai dirbančioje taryboje jaunimo atstovai turi galimybę mokytis atpažinti jaunimo poreikius, formuluoti interesus ir jiems atstovauti, derinti poreikius ir galimybes, jaunimo interesus su savo bendruomenės interesais, perprasti demokratines sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo procedūras. Savo ruožtu politikai ir administracijos atstovai gali geriau įsigilinti į jaunimo situaciją, suprasti problemas, drauge su jaunimo atstovais ieškoti geriausių sprendimų.

Žemiau pateikiama integruotos jaunimo politikos vietos lygmeniu schema, kurioje matyti pagrindiniai jaunimo politikos veikėjai savivaldybėje: savivaldybės taryba, savivaldybės administracija, jos institucijos, savivaldybės jaunimo reikalų taryba (sudaryta pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų), jaunimo organizacijų taryba, jaunimo iniciatyvos, nevyriausybines organizacijos, jaunimo tarnybos, verslo sektorius.

2 pav. Integruota jaunimo politika vietos lygmeniu

Savivaldybės jaunimo reikalų taryba – patariamąjį balsą turinti institucija, kurios ilgalaikis tikslas yra užtikrinti jaunimo dalyvavimą sprendžiant jiems svarbius klausimus. Taryboje bendradarbiauja politikai, administracijos darbuotojai ir jaunimo organizacijų atstovai.

Integruota jaunimo politika

Kaip jau buvo minėta, jaunimo politika yra plėtojama dvejomis kryptimis. *Pirma*, jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse – švietimo ir mokslo, kultūros, sporto, darbo ir užimtumo, būsto, sveikatos apsaugos ir kitose. *Antra*, jaunimo veikla, kuria siekiama sudaryti sąlygas jauniems žmonėms mokytis iš patirties ir eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda).

Siekiant sėkmingo jaunimo politikos įgyvendinimo yra būtina integruota jaunimo politika. Galima teigti, kad jaunimo politika yra integruota, jei veikia tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo struktūros, yra kaupiama vieninga duomenų bazė apie jaunus asmenis ir su jais dirbančias institucijas, yra skirtingų institucijų veiklos prioritetų derinimas, žmogiškųjų ir materialinių išteklių telkimas.

Kuriant jaunimo politikos struktūrą Lietuvoje, remiantis gerąja užsienio šalių patirtimi, jau priimant Valstybinę jaunimo politikos koncepciją, pariteto principu buvo sukurta Valstybinė jaunimo reikalų taryba, siekiant užtikrinti tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje. Šiuo metu šalia Jaunimo reikalų departamento veikia patariamąjį balsą turinti pariteto principu sudaryta Jaunimo reikalų taryba. Jaunimo politikos pagrindų įstatyme taip pat yra įtvirtintos jaunimo politikos įgyvendinimo sritys (pilietiškumo ugdymo ir karo prievolės atlikimo, neformaliojo ugdymo, socialinės ir sveikatos apsaugos ir t. t.), jaunimo politikos įgyvendinimo principai (pariteto, tarpžinybinio bendradarbiavimo, dalyvavimo ir t. t.), kurie yra pagrindas kuriant ir įgyvendinant integruotą jaunimo politiką tiek nacionaliniu, tiek vietos lygmeniu.

Rengiant ir įgyvendinant teisės aktus ir programas jaunimo politikos srityje, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Jaunimo reikalų departamentas kviečia suinteresuotas institucijas ir organizacijas, jaunimo atstovus į bendras darbo grupes, susitikimus, diskusijas, siekiant bendro supratimo ir sutarimo plėtojant integruotą jaunimo politiką Lietuvoje.

2009–2013 metais Jaunimo reikalų departamentas, plėtodamas integruotą jaunimo politiką Lietuvoje, įgyvendina projektus „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“ ir „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ priemonę „Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas“. Šių projektų tikslai yra stiprinti valstybinių sektorių, dirbančių jaunimo politikos srityje; stiprinti nevyriausybinių sektorių, dirbančių su jaunimu; kurti, skatinti ir stiprinti bendradarbiavimo formas tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių.

Daugiau informacijos apie šiuos projektus bei jų metu sukurtus rezultatus galite rasti <http://www.jrd.lt/index.php?-59649728>

Jaunimo organizacijos

Realizuoti jaunų žmonių galimybes padeda jų dalyvavimas visuomeninių organizacijų veikloje. Jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) pirmą kartą įtvirtino jaunimo organizacijos, jaunimo organizacijų tarybų bei su jaunimu dirbančios organizacijos sąvokas ir pripažino jų svarbą ir indėlį į jauno žmogaus asmenybės ugdymą.

Pagal Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 2 straipsnį:

- jaunimo organizacija – įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruota asociacija, kurioje ne mažiau kaip 2/3 narių yra jauni žmonės ir (ar) į kurią įeina ne mažiau kaip 2/3 asociacijų, kurių kiekvienos ne mažiau kaip 2/3 narių yra jauni žmonės;
- Lietuvos jaunimo organizacijų taryba – jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas yra vienyti Lietuvos jaunimo organizacijas ir joms atstovauti;
- Regioninė jaunimo organizacijų taryba – jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas yra vienyti Lietuvos Respublikos teritorijos administraciniame vienetė veikiančias jaunimo organizacijas ir joms atstovauti;
- su jaunimu dirbanti organizacija – viešasis juridinis asmuo, kurio vienas iš tikslų yra į jaunimą orientuota ir jaunimo poreikius tenkinanti veikla.

Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 9 straipsnis nurodo pagrindines jaunimo organizacijų funkcijas:

- 1) tenkina ir įgyvendina bendrus jaunimo ar atskirų jaunimo grupių poreikius bei interesus;
- 2) ugdo jaunų žmonių pilietiškumą ir pagarbą šeimai;
- 3) vykdo jaunų žmonių neformalųjį ugdymą;
- 4) organizuoja jaunų žmonių užimtumą, sportą, turizmą, kultūrinę bei profesinę veiklą;
- 5) skatina jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą;
- 6) propaguoja savanorišką jaunimo darbą;
- 7) užsiima kita veikla, kuri neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos tarptautinėms sutartims, įstatymams ir kitiems teisės aktams.

Organizacijos ir dalyvavimas jaunimo politikos nuostatų įgyvendinime sukuria erdvę jaunų žmonių savirealizacijai. Dalyvaudamas jaunimo organizacijų veikloje jaunas žmogus tampa komunikabiliu, labiau pasitikinčiu savimi, sugebančiu planuoti bei įgyvendinti planus, vertinti jų efektyvumą ir kokybę, bendradarbiauti su kitais asmenimis ir organizacijomis, derinti skirtingus interesus.

Jaunimo organizacijos per regionines jaunimo organizacijų sąjungas (Apskrituosius stalus) ir nacionalinės jaunimo organizacijos bei regioninės jaunimo organizacijų sąjungos per LiJOT atstovauja jaunimo interesams ir formuoja jaunimo politiką.

2007 metų Jaunimo reikalų departamento užsakyto Jaunimo situacijos tyrimo duomenimis, jaunimo organizacijų veikloje dalyvavo 12 proc. 14–29 metų Lietuvos jaunų žmonių.

Jaunimo organizacijų finansavimo šaltiniai įvairūs: nuo valstybės, savivaldybių biudžetų, tarptautinių fondų ir programų lėšų, nario mokesčio fondo iki privačių lėšų.

Daugiau informacijos apie jaunimo organizacijas galite rasti: www.jrd.lt, www.lijot.lt, www.eurodesk.lt

Jaunimo centrai

Daugybė organizacijų ir institucijų įvairiais panašiais pavadinimais (pvz., jaunimo centras, jaunimo klubas, atviras jaunimo centras, mobilus jaunimo centras ir t. t.) jauniems žmonėms siūlo įvairias veiklas jų laisvu metu. Jaunimo reikalų departamentas, plėtodamas atvirą darbą su jaunimu Lietuvoje ir siekdamas aiškumo šioje srityje, t. y. norėdamas aiškiau apibrėžti, kas yra atviras darbas su jaunimu, 2010 m. parengė „Atvirų jaunimo centrų ir erdvių koncepciją“ (toliau – koncepcija) bei leidinį „Atviri jaunimo centrai – jaunimo poreikiams“ (koncepciją ir leidinį galite rasti <http://www.jrd.lt/index.php?-606586517>). Koncepcija apibrėžia atviro darbo su jaunimu formos tikslus, uždavinius, tikslinę grupę, principus, vykdytojus ir kokybės reikalavimus. Vienas pagrindinių *koncepcijos tikslų* – įtvirtinti atvirus jaunimo centrus ir atviras erdves kaip atviro darbo su jaunimu institucines formas, siekiančias paskatinti į prasmingą veiklą ištraukti mažiau galimybių turinčius jaunos žmones, tokiu būdu siekti darbo su jaunimu paslaugų įvairovės ir kokybės, prieinamumo kuo platesniam jaunų žmonių ratui, racionalaus finansinių ir žmogiškųjų išteklių panaudojimo. Rengiant šią koncepciją buvo apibrėžtos šios sąvokos:

Jaunimo darbuotojas – tai 21 metų sulaukęs suaugęs asmuo, veikiantis už formaliojo švietimo ir ugdymo sistemos, šeimos ir darbinės veiklos ribų, siekiantis asmeninio ir socialinio jaunų žmonių tobulėjimo tiek per individualų darbą su atskirais asmenimis, tiek dirbdamas su grupėmis ar bendruomenėmis bei turintis šiam darbui reikalingų profesinių kompetencijų. Jaunimo darbuotojas už atliekamą profesionalų darbą turi teisę gauti užmokestį. Profesinė jaunimo darbuotojo laikysena susideda iš asmeninių nuostatų ir požiūrio, santykio kūrimo bei palaikymo, metodinės ir pritaikymo bei struktūrinės kompetencijų. Siektina, kad jaunimo darbuotojas turėtų pedagoginį, psichologinį arba socialinių mokslų sričių išsilavinimą arba būtų kitaip įgijęs socialinio darbo su jaunimu kompetencijų.

Atviras darbas su jaunimu – tai darbo su jaunimu forma, t. y. ugdomųjų veiklų ir pasiūlymų visuma, turinti specifinius veikimo principus; ji yra atvira visiems tam tikroje teritorijoje gyvenantiems jauniems žmonėms nepriklausomai nuo jų socialinio statuso, gali pritraukti jaunimą, turintį mažiau galimybių dalyvauti kitose jų aplinkoje esančiose ar nesančiose veiklose.

Laikantis subsidiarumo principo, pirmenybė organizuoti atvirą darbą su jaunimu teikiama nevyriausybinėms organizacijoms ir religinėms bendruomenėms. Ten, kur šios organizacijos nenori imtis tokios veiklos ar neturi tinkamos kompetencijos, aktyviai veikia vietos valdžia, atvirą darbą su jaunimu organizuodama per savo institucijas.

Viena pagrindinių atviro darbo institucinių formų – vadinamieji **atviri jaunimo centrai** (*open youth centre, offenes Jugendzentrum*). Toks jaunimo centras:

- yra atvirą darbą su jaunimu vykdanči institucija, kurios steigėjai gali būti savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos, vietos ar religinės bendruomenės (gali steigti atskirai arba bendradarbiaudamos);
- veikia tam tikroje socialinėje aplinkoje ir siekia, kad toje aplinkoje ir teritorijoje gyvenantys jauni žmonės turėtų kur praleisti laisvalaikį, ateitį į centrą;
- sudaro galimybes jaunimui susitikti ir bendrauti su draugais, žaisti žaidimus, klausytis muzikos ar šiaip būti drauge, nereikalauja lankytis reguliariai ar kaip nors išsipareigoti, išskyrus tai, kad privalu laikytis visiems lankytojams privalomų taisyklių;
- siūlo, bet nereikalauja dalyvauti įvairiuose būreliuose, kurie suformuoti pagal pačių jaunų žmonių norus (kompiuterių, diskotekų vedėjų, breiko ir pan.), projektuose, akcijose;
- turi kvalifikuotus jaunimo darbuotojus, pasirengusius kalbėtis su jaunuoliais apie jų problemas, konsultuoti, jei reikia rimtesnės pagalbos, nukreipti ir tarpininkauti. Tie patys darbuotojai padeda jauniems žmonėms suformuluoti idėjas, paskatina ir padeda jas įgyvendinti, padeda aptarti įgytą patirtį;
- palaiko nuolatinius ryšius ir bendradarbiauja su toje gyvenamojoje teritorijoje veikiančiomis ir su jaunimo reikalais susijusiomis institucijomis: mokykla, parapija, policija, jaunimo organizacija, seniūnija ar bendruomene, biblioteka ir kt. Taip pat siekia bendrauti su jaunuolių šeimomis: siunčia informaciją, rengia akcijas, šventes;
- finansuoja savo veiklą iš vietos valdžios institucijų, tikslinių programų, rėmėjų ir pačių užsidirbtų lėšų.

Įgyvendindamos jaunimo politiką, vietos valdžios institucijos turėtų siekti sukurti ir palaikyti tokį atviro darbo su jaunimu (jaunimo centrų ir erdvių) tinklą, kad jis būtų tolygiai išplėtotas atskirose gyvenamosiose teritorijose, socialinėse aplinkose, o ne koncentruotųsi vien miesto ar rajono centre, t. y. kad ši darbo su jaunimu forma būtų prieinama jauniems žmonėms jų gyvenamojoje aplinkoje.

Atvirų jaunimo centrų veiklos principai

Kadangi atviro darbo su jaunimu formos gali būti įvairios ir nuolat kintančios, svarbu gerai suprasti pagrindinius tokios veiklos (institucijų) principus ir siekti jų įgyvendinimo praktikoje.

- „Savaime“ susidariusių socialinių santykių ir neformaliųjų socialinių tinklų skatinimas (santykio, grįsto abipusiu pasitikėjimu, užmezgimas ir palaikymas, orientavimasis į „chebras“, į socialinę aplinką).
- Įsitraukimas į jaunuolių gyvenamąjį pasaulį (siekiama tapti jaunuolių ir jų gyvenimo situacijos ekspertais, žinovais; padėti spręsti jaunuolių tarpusavio konfliktus; laikytis skatinančiai kritiškos pozicijos).
- Esamų patalpų pritaikymas ir turimų resursų panaudojimas.
- Lanksčių darbo formų skatinimas (mobilaus darbo ir t. t.).
- Lygiavertis bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, ypač su tomis, kurios turi reikalą su tais pačiais jaunuoliais.
- Taip pat bendradarbiavimas tarp institucijų, tarpusavyje „nekonkuruojant“ tokių pačių veiklų pasiūla.
- Veiklų organizavimo, administravimo ir atsiskaitymo sistemos supaprastinimas.

Atvirų jaunimo centrų privalumai

- Ypatingas dėmesys yra skiriamas jaunam žmogui, turinčiam palyginti ribotas asmeninės raiškos ir dalyvavimo visuomeniniame gyvenime galimybes (mažiau galimybių turintiems bei priklausantiems labiau pažeidžiamam visuomenės sluoksniui).
- Suteikiama galimybė, sudaromos sąlygos (pvz., kaina, priemonėmis) įsitraukti plačiam jaunimo ratui, ypač tam, kuris neatranda savęs mokyklų, jaunimo organizacijų ar tarnybų veikloje.
- Orientavimasis į jauną žmogų kaip subjektą bei ypatingas dėmesys abipusiam pasitikėjimui. To negali sau leisti joks „komercinis“ konkurentas. Taip pat tai nelabai sekasi tose srityse, kur programos turi būti žūtbūt įgyvendintos.
- Socialinių tinklų skatinimas, ryšių tarp jaunimo (ir jo grupių) mezgimas.
- Galimybė jaunimui atkurti „pakenčiamą“ santykį su gyvenamąja aplinka, kurioje tam tikros jaunimo grupės laikomos „ramybės drumstėju“ bei nepageidaujamos.
- Į bendruomenės (kaimynystės), kuriai priklauso ir jaunas žmogus, gerovę orientuotas konfliktinių situacijų sprendimas. Konsultuojamos konfliktinėse situacijose atsidūrusios pusės, palaikomas dialogas ir siūloma pagalba ieškant sprendimų.
- Palyginti per daug taisyklėmis neapkrautos, įvairiai veiklai pritaikomos ir naudojamos patalpos, sukurta saugi atmosfera.

Plėtojant atvirą darbą su jaunimu, pastaraisiais metais Lietuvoje įvairiose savivaldybėse veiklą pradėjo apie 15 įvairių jaunimo centrų nemotyvuotam jaunimui, kuriuos įkūrė ir išlaiko savivaldybės bei nevyriausybinės organizacijos ir kurie dirba remdamiesi atviro darbo su jaunimu principais ir metodika. Jaunimo reikalų departamentas šiems centrams panaudos pagrindais jaunimo laisvalaikio užimtumui ir centro veiklos organizavimui perdavė reikalingą įrangą, teikia visokeriopą (metodinę, informacinę ir kt.) pagalbą.

Tarptautinis bendradarbiavimas

Jaunimo reikalų departamentas su įvairiomis šalimis vykdo tarptautinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje. Tarptautiniai ryšiai bei bendradarbiavimas yra palaikomi ir plėtojami su Europos Sąjungos bei kitomis valstybėmis, siekiant apsisiekti gerą patirtimi su kitų valstybių jaunimo politiką įgyvendinančiomis institucijomis, tokiu būdu prisidedant prie žiniomis grįstos jaunimo politikos (*evidence based youth policy*) formavimo ir įgyvendinimo Lietuvoje. Su vienomis šalimis Lietuva yra daugiau patirties perėmėja (Vokietijos Federacinė Respublika, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės Velso žemė, Belgijos Karalystės Flamanų bendruomenė), su kitomis – lygiavertė partnerė (Estijos Respublika, Latvijos Respublika, Norvegijos Karalystė, Japonija, Lenkijos Respublika (Lietuvos–Lenkijos jaunimo mainų fondas)), trečiosioms – savo gerosios patirties perteikėja (P. Kaukazo, R. Europos šalys).

Tarptautinis bendradarbiavimas vykdomas šiomis temomis: kokybės standartų įvedimas į jaunimo darbuotojų / jaunimo lyderių mokymą (-si); jaunimo atstovavimo struktūrų stiprinimas; darbo su jaunimu metodai; tarptautinis jaunimo bendradarbiavimas; gerosios patirties perėmimas bei jos pritaikymas; jaunimo informavimas ir dalyvavimas; jaunimo verslumo plėtra; darbas su jaunimu vietos savivaldos lygmenyje ir kt. Vykdomi renginiai (seminarai, mokomieji vizitai, gerosios patirties perėmimo vizitai, ekspertų konsultacijos, įvairūs susitikimai ir t. t.) naudojami kaip priemonės konkrečioms jaunimo politikos plėtojimo pokyčiams įvykdyti.

Jaunimo reikalų departamentas atstovauja Lietuvos jaunimo politikai Europos Sąjungos ir Europos Tarybos darbo grupėse, susitikimuose (Europos Sąjungos Jaunimo politikos priežiūros komitete, ES Tarybos Jaunimo darbo grupėje (posėdyje Švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas), Baltijos jūros regiono darbo grupėje jaunimo reikalams, Europos jaunimo žinių tinklo susitikimuose, Europos Komisijos ir Europos Tarybos Europos jaunimo politikos žinių centro darbo grupėse, Europos jaunimo reikalų koordinacinio komiteto ir Generalinių direktorių, atsakingų už jaunimo klausimus, susitikimuose).

Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra administruoja ES programą „Veiklus jaunimas“ Lietuvoje. Programa suteikia jauniems žmonėms (13–30 metų) neformaliojo ugdymo (-si) galimybes bei finansines subsidijas jų inicijuotiems bei įgyvendinamiems projektams, skatina Europos šalių jaunimo bendradarbiavimą. Ypatingas dėmesys skiriamas jaunų žmonių, turinčių mažiau galimybių nei jų bendraamžiai, dalyvavimui bei iniciatyvoms. Daugiau informacijos apie šią programą galite rasti www.jtba.lt

LiJOT administruoja *Eurodesk* – Europos jaunimo informacijos tinklą Lietuvoje. *Eurodesk* pagrindas yra informacija apie finansavimo programas, iš kurių yra finansuojamos jaunimo iniciatyvos, bei mobilumas (studijos, stažuotės, darbas ir savanorystė) Europoje. Taip pat yra įtraukiama informacija kitomis jaunimui aktualiomis temoms. Daugiau informacijos apie šią programą galite rasti www.eurodesk.lt

Informacijos analizė ir tyrimai

Jaunimo reikalų departamentas periodiškai atlieka Jaunimo situacijos tyrimus Lietuvoje. Vienas pagrindinių šių tyrimų tikslų – analizuoti, kiek jaunimas yra išskiriamas kaip atskira visuomenės dalis bei kiek suvokiamas kaip išskirtinė socialinė grupė. Taip pat siekiama išsiaiškinti jaunimo problemas, jaunimo aktyvumą visuomenėje, jaunų žmonių vertybines nuostatas bei bendrą situacijos Lietuvoje vertinimą. Pirmasis toks tyrimas buvo atliktas 1997 metais tuo metu veikusios VJRT. Remiantis tyrimų metu gauta informacija, Jaunimo reikalų departamentas planuoja veiklą ir pasirenka priemones, skirtas spręsti jaunimui opiausias problemas.

Siekiant konceptualių pokyčių, renkant ir sisteminant informaciją apie jaunimą bei priimant savalaikius sprendimus jaunimo problemoms spręsti, bendradarbiaujama su universitetais vykdomų tyrimų jaunimo klausimais srityje. Tuo tikslu 2008 metais buvo rinkti duomenys apie valstybinio valdymo institucijų ir universitetų atliktus tyrimus, susijusius su jaunimu. Remiantis europiniu pavyzdžiu bei Europos Sąjungos (toliau – ES) rekomendacijomis, Lietuvoje siekiama nacionaliniu lygmeniu sukurti jaunimo tyrėjų tinklą.

Kasmet renkama informacija ir atliekamos analizės Europos Komisijai (toliau – EK) dėl ES jaunimo politikos srityje iškeltų prioritetų (jaunimo dalyvavimas, informavimas, savanorystė ir geresnis jaunimo pažinimas) įgyvendinimo Lietuvoje. Dalyvaujama Europos jaunimo politikos žinių centro (toliau – EKCY) veikloje. EKCY'ui nuolat teikiama atnaujinta informacija apie šalies jaunimo politiką, bendradarbiaujant su valstybinėmis ir kitomis institucijomis, nevyriausybinėmis jaunimo organizacijomis ir kitais su jaunu dirbančiais subjektais.

Savivaldybėse jaunimo politikos situacija tiriama pagal parengtą jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimo metodiką. Jaunimo reikalų departamentui įgyvendinant ES lėšomis finansuojamą projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“, minėta jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse metodika buvo patobulinta, taip pat buvo parengta jaunimo problematikos tyrimų metodika bei pagal ją atlikti 7 savivaldybių jaunimo problematikos tyrimai. Jaunimo reikalų departamentui įgyvendinant ES lėšomis finansuojamą projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“, per 2011–2012 metus bus atlikti likusių 53 Lietuvos savivaldybių jaunimo problematikos tyrimai bei parengta lyginamoji visų 60 Lietuvos savivaldybių atliktų tyrimų jaunimo problematikos analizė, kuri, kaip tikimasi, taps svariu įrankiu formuojant žiniomis ir faktais grįstą jaunimo politiką Lietuvoje.

Periodiškai atliekamų jaunimo politikos srityje tyrimų ir analizių tikslas – faktais ir žiniomis grįstos jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas nacionaliniu ir vietos lygmenimis.

Daugiau informacijos apie atliktus tyrimus jaunimo srityje galite rasti adresu www.jrd.lt skiltyje „Tyrimai ir apžvalgos“.

Jaunimo politika Lietuvoje

Užsakymo Nr. 12 669. Tiražas 500 egz.

Išleido Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Spausdino UAB „Baltijos kopija“, Kareivių g. 13B, LT-09109 Vilnius
www.kopija.lt

